

VAN PLAN TOT ACTIE

Een intensieve begeleiding voor jouw klimaatacties voor het ontharden van oververharde gemeentewegen

©pvdh

VLAAMS-
BRABANT

breek
I/zer

TRAGE
WEGEN
v

R-E-ST **fallow**

VERSTERK JE KLIMAATACTIES

Van plannen naar uitvoeren

Ondertekende jouw gemeente het Burgemeestersconvenant 2030 (of zelfs al 2050)? En ben je volop klimaatacties aan het plannen en uitvoeren? Maar bots je daarbij op moeilijke uitdagingen? Het hierna voorgestelde project geeft jouw actie een duwtje in de rug.

We werken hiervoor samen met Breekijzer vzw, in consortium met Trage Wegen vzw, Fallow en RE-ST architecten. Zij begeleiden je project en helpen je om jouw klimaatdoelstellingen te halen.

Hoeveel kost het?

Dankzij onze subsidie teken je als gemeente **gratis** in op deze **begeleiding**. In ruil daarvoor verwachten we wel de nodige engagementen (principeel, personeel, middelen) tot en met de effectieve uitvoering van het onthardingsproject. Stelt jouw gemeente zich kandidaat, dan onderschrijf je onze voorwaarden met een college- of gemeenteraadsbeslissing. We komen er verder in deze brochure op terug.

De aan deze begeleiding verbonden **kosten ten laste van de gemeente (personeel, werking, investering)** komen in aanmerking als uitgave voor lokale klimaatacties binnen werf 1 en werf 4 van het [Lokaal Energie- en Klimaatpact](#).

Hoe werkt het?

- Jouw gemeente ondertekende het Burgemeestersconvenant 2030 of 2050 en heeft een door de gemeenteraad goedgekeurd klimaatactieplan en een hemelwater- en droogteplan.
- Laat je interesse weten via het interesseformulier.
- We bekijken samen met onze partners hoe we jouw gemeente kunnen begeleiden. We letten daarbij op de geografische spreiding én op de volgende criteria:
  - Hoe sluit jouw project aan bij de gemeentelijke en provinciale klimaatdoelstellingen?
  - Is jullie kandidatuur vooraf intern getoetst met het bestuur en de andere betrokken diensten? Wie worden er allemaal betrokken, in welk stadium en voor welke rol (beslisser, planner, uitvoerder, beheerder)?
  - Welke koppelkansen zie je voor dit traject in jouw gemeente? Staan er bv. al straten op de planning voor reparatie of heraanleg? Welke straten heb je al in het vizier?
  - Welke meerwaarde betekent een dienstoverschrijdende aanpak voor jouw project?
  - Hoe wordt de continuïteit van het project na afloop van de begeleiding verzekerd? Hoe denk je de inzichten en leerlessen uit de projectbegeleiding te verankeren in de gemeentelijke werking en toe te passen in andere projecten?
  - Hoeveel ambitie en draagvlak is er vandaag voor vergroening en ontharding in jouw gemeente?
  - Mate waarin er budget en personeel voorzien is voor de effectieve uitvoering van het onthardingsproject.
- Kreeg je groen licht voor je projectvoorstel? In overleg met de partnerorganisatie(s) spreken we een concrete timing en aanpak af.

Als er te veel aanvragen zijn voor de beschikbare middelen, maken wij op basis van jouw motivering en de doelstellingen van het provinciaal klimaatbeleidsplan een gemotiveerde selectie.

Vragen?

- Webinar dinsdag 18 maart 2025 – 14u
- Inez Debaus, Provincie Vlaams-Brabant, 016 26 72 58, burgemeestersconvenant@vlaamsbrabant.be

CONCRETE ONTHARDING VAN OVERVERHARDE GEMEENTEWEGEN

Situering

Door de klimaatverandering krijgen gemeenten toenemend te kampen met hittestress, wateroverlast en droogte. In het verleden is er nogal kwistig met beton, asfalt en klinkers gesmeerd. In de meer verharde en bebouwde kernen kunnen de problemen, zeker van hittestress én wateroverlast, daardoor zeer sterk spelen. Als we minder water in onze kelders willen, meer schaduw bij hitte en/of minder droogte, moeten we deze oververharde straten ontharden en vergroenen.

Alle Vlaamse gemeenten kampen met oververharde wegen en de quasi onmogelijke opgave om hun uitgebreide wegennet kwalitatief te onderhouden. Net dát wegennet biedt ruimte voor actuele uitdagingen rond klimaat, mobiliteit en landschapsbeleving, en dus ook voor kostenbesparingen op de langere termijn.

Met deze nieuwe projectbegeleiding helpt de provincie gemeenten op weg die hun wegen willen herdenken. We werken hiervoor samen met consortiumpartners Breekijzer vzw, Trage Wegen vzw, Fallow en RE-ST architecten.

We zijn op zoek naar gemeenten die hoge ambities hebben om hun straten leefbaar en klimaatrobuust te maken en die al enkele straten in het vizier hebben, waarvan zichzelf én de bewoners inzien: “deze straat is niet meer op maat van ons huidig en toekomstig leven”.

LUIK 1: Oriëntatie, onthardingsscan en case-selectie

Projectinhoud en -verloop

De **oriëntatiefase** start al tijdens de kandidatuurstelling van de gemeente. In het inschrijvingsformulier peilen we bij de gemeente naar enkele vereisten die nodig zijn om een vlot en inhoudelijke waardevol verloop van de opdracht mogelijk te maken (*zie ook paragraaf “hoe werkt het?” op p. 1 van deze brochure*):

- ambitie en interne gedragenheid binnen de gemeente (intern doorgesproken met bestuur en diensten?);
- samenstelling van de gemeentelijke ploeg die het traject zal doorlopen (cf. betrokken diensten, voor opvolging specifieke taken, nl. beslissen, plannen, uitvoeren en beheren);
- logistieke ondersteuning;
- voorziene budgetten voor de uitvoeringsfase;
- aanreiking van 3 diverse cases (koppelkansen, welke straten staan al op de planning voor reparatie of heraanleg, cases met verschillende wegtypes).

Deze informatie stelt ons in staat om in de laatste stap van de scanfase te komen tot een case-selectie, die dan in luik 2 begeleid zal worden richting uitvoering.

Tijdens een **startoverleg** stemmen alle betrokken partijen de visie en ambitie van de gemeente inzake wegontharding af. Hier ontvangen jullie meteen ook cijfers over de verhardingsgraad, de spreiding en het aandeel in de weginfrastructuur, evenals een theoretische berekening van de kost van wegverharding. Er wordt verder een overzicht geschetst van het verloop van het traject en de nodige afspraken voor het vervolg worden gemaakt.

Ter voorbereiding van stap 2 krijgt de gemeente **huiswerk** mee: een bondige presentatie van de beleidsvisie op vlak van ruimtelijk structuurplan, hemelwater- en droogteplan, klimaatplan en mobiliteitsplan.

Vervolgens wordt op basis van verschillend kaartmateriaal een eerste inzicht geboden in de **onthardingskansen** voor de gemeentewegen:

- huiswerkkartaal: de gemeente duidt aan welke wegen aan herstel / renovatie toe zijn, de wegen waar een andere expliciete herinrichtingsvraag voor bestaat en de 3 cases die voorgesteld worden voor het traject;
- geografische opportuniteitscan: deze geeft de mate van weg-oververharding weer op basis van de wegategorisering, de wegbreedte, bebouwingsdichtheid, soort bebouwing en ruimtelijke ligging;
- 5 koppelkansenkaarten volgens de thema's van het klimaatportaal

Met al deze informatie op zak, gaan we op **terreinexpeditie** met de fiets. We toetsen het theoretisch onthardingspotentieel af op het terrein en bezoeken 5 stopplaatsen, waaronder de drie door de gemeente aangebrachte cases. Dit leidt tot een **potentienota** met de belangrijkste onthardingskansen op het gemeentelijk wegpatrimonium én tot een **longlist** van prioritaire onthardingsprojecten.

Als laatste stap in dit luik komen we tot de uiteindelijke **case-selectie**, op basis van de kansrijkheid van de case, de budgettaire ruimte van de gemeente, fysieke randvoorwaarden en de voorkeur van de gemeente.

We zijn nu helemaal klaar voor luik 2 van de begeleiding.

Je bent in dit eerste luik als gemeente zelf verantwoordelijk voor

- Het voorstellen van 3 mogelijke locaties (*bij voorkeur verschillende wegtypes*) die in het kader van dit project onthard kunnen worden. De effectieve selectie van 1 case gebeurt vervolgens in samenspraak tussen gemeente, provincie en de consortiumpartners;
- Het betrekken van de gemeentelijke stakeholders;
- Het draagvlak binnen de gemeentelijke diensten en de implementatie in het lokaal beleid;
- Het samenstellen van een interdienstelijk projectteam voor de opvolging en uitvoering van het project, met daarin minstens vertegenwoordigers voor de rollen van beslisser, planner, uitvoerder en beheerder;
- Het voorzien van de nodige budgetten voor de uitvoering van de projecten;

LUIK 2: Procesbegeleiding bij voorbereiding en uitvoering op het terrein

In dit luik starten we met de begeleiding bij voorbereiding en uitvoering van het onthardings- en vergroeningstraject op het terrein. We streven naar zichtbare realisaties op het terrein via quick win uitvoering en proefopstellingen bij complexere cases. We onderscheiden dus 2 mogelijke types:

Case type	Type 1: quick win wegontharding	Type 2: wat grotere wegontharding
Wat?	Eenvoudigere aan te pakken wegen met een lagere complexiteit, toch hoge herhaalbaarheid en realiseerbaar op korte termijn	Een wat groter of complexer project op een strategische locatie, plek van zeer sterke beeld- en vergroening-veranderingen, een hogere complexiteit op vlak van bv. verkeer, (ondergrondse) infrastructuur, meer meespelende factoren, beleidsdomeinen en/of actoren, etc.
Doelstelling binnen het traject?	Begeleiding van het startpunt naar realisatie van de wegontharding	Begeleiding van het startpunt naar realisatie van een proefopstelling – van een eerste toekomstbeeld

Bij type 1 is er idealiter geen vergunningsplicht en kan de gemeente de werken uitvoeren in eigen beheer via de eigen diensten of via een lopend raamcontract binnen de periode van 2 jaar.

Bij type 2 werken we – omwille van de complexiteit – naar een zichtbare actie op het terrein in de vorm van een goed uitgewerkte proefopstelling binnen de periode van 2 jaar. De gemeente wordt ondersteund om na het traject van 2 jaar zelf de case volledig uit te werken en weet welke volgende stappen genomen moeten worden naar een permanente uitvoering van het project.

De procesbegeleiding kan in drie hoofdblokken worden opgedeeld:

1. Bepalen van de ruimtelijke basis: alle hiervoor verzamelde informatie, uitdagingen, wensen en kansen worden vertaald in een twee à drietal scenario's voor de mogelijke ontharding van de geselecteerde straat. Deze worden besproken en geëvalueerd om uiteindelijk te komen tot een heldere piste hoe men het project ruimtelijk wenst te realiseren naar een voorbeeldig wegonthardingsproject.
2. Ondersteuningspakket volgens vraag en nood van de gemeente in functie van de opmaak van een verder plan van aanpak naar realisatie.
3. 6-maandelijks voortgangsoverleg, op basis van een presentatie door de gemeente van de stand van zaken van het project: wat loopt er goed, waar wenst men meer begeleiding, welke ruimere toepassing in andere gemeentewegen ziet men al als mogelijk, ... Er wordt hier ook een gezamenlijk intervisiemoment voorzien met de trajecten van de andere gemeenten, zodat er hier ook uitgewisseld en inspiratie kan opgedaan worden.

Je bent in dit tweede luik als gemeente zelf verantwoordelijk voor

- De effectieve uitvoering van het geselecteerde project op het terrein. De gemeente is eindverantwoordelijke;
- De kosten verbonden aan de uitvoering van de effectieve ontharding en vergroening van het project op het terrein (personeels-, werkings- en investeringskosten);
- De implementatie van de communicatie en het draagvlak binnen het beleid en administratie en naar de inwoners toe;
- Het voorzien van de nodige budgetten voor het ontwikkelen van communicatiemateriaal.

VOORWAARDEN

Om in aanmerking te komen voor deze begeleiding, dient de gemeente te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- een gegarandeerde uitvoering van 1 tot 2 ontharding en vergroeningen van gemeentewegen:
  - te starten binnen een termijn van 24 maanden vanaf de start van de begeleiding voor jouw gemeente;
  - uit te voeren in eigen beheer (voorkeur) of in gedeeltelijke of volledige uitbesteding (indien in eigen beheer niet kan);
  - de gemeente beschikt over of voorziet hiervoor de nodige budgetten;
- beschikken over een door de gemeenteraad goedgekeurd klimaatactieplan (SECAP);
- beschikken over een door de gemeenteraad goedgekeurd hemelwater- en droogteplan (HWDP).
- aanleveren van een college- en gemeenteraadsbeslissing waarin het bestuur de deelname aan dit project en de instemming met de voorwaarden ervan onderschrijft.
*De provincie voorziet hiervoor een model van collegebeslissing dat de gemeente kan gebruiken.

Totaalprijs

De provincie biedt deze begeleiding, ter waarde van gemiddeld 25.000 euro (excl. btw), **kosteloos** aan de gemeente aan, op voorwaarde dat de gemeente de ontharding en vergroening effectief uitvoert.

Indien de gemeente niet gestart is met de uitvoering van het onthardingsproject binnen de voorziene periode van 2 jaar, zal het provinciebestuur overgaan tot de **terugvordering** van de volledige begeleidingskost.

